

Gianni Verdoliva scrie despre *Women and the Church of England: an Unfinished Business*, José Faur analizează *La Ética de Abraham Joshua Heschel: Dos lecciones y una Sonrisa*, iar Joan Jutta Lachkar susține existența unui „punct V”, al vulnerabilității sau al suferinței („V-Spot” sau „vulnerable spot”), și observă din punct de vedere psihopatologic diverse aspecte ale terorismului în articolul *The Psychopathology and Profiles of Terrorism: A Cultural V-Spot*.

În studiul *The Price of Love; or, The Economics of the Bed in the Novels of Defoe, Cleland and Sterne*, Hélène Dachez analizează importanța banilor și a dragostei în societatea ficțională din operele celor trei scriitori englezi din secolul al XVIII-lea, observând că relațiile dintre sexe au legătură cu aspecte economice, iar evoluția în societate este rezultatul „gestionării economiei de pat” (p. 21).

În textul intitulat *Le projet esthétique-politique des juvenilia d'Edmund Burke*, Norbert Col identifică în două lucrări din perioada de tinerețe a acestui scriitor și om politic irlandez (*A Vindication of Natural Society* – o satiră a concepțiilor politice ale lui Locke și Rousseau – și *Sublime and Beautiful* – o satiră la adresa ideilor lui Hobbes) opinii estetice și politice care se vor regăsi în lucrările ulterioare ale acestuia.

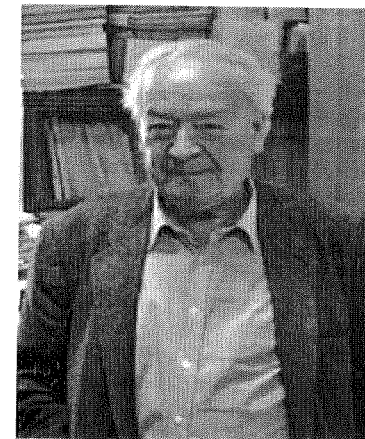
Diverse imagini și ipostaze reprezentând prăbușirea unor turnuri lovite de fulger (precum căderea Bastiliei, imagini de pe cărțile de tarot, atentatele din 11 septembrie ș.a.) sunt observate și interpretate de Robert Liris în *La Tour foudroyée: Image factuelle ou Objet d'Histoire?* Semnificațiile sunt diverse: căderea Omului, răsturnarea unui regim politic, zguduirea unei societăți.

Dintre recenziile care completează materialul acestei reviste o amintim pe cea la ultimul roman semnat de Norman Manea, *Vizuina*, tradus în franceză (*La Tanière*, Paris, Seuil, 2011), considerat de Serenela Ghițeanu „o meditație profundă asupra exilului, morții, dar și asupra lumii ca labirint – invitație la descifrarea codurilor și sensurilor ascunse” (p. 48).

Daniela Butnaru

VASILE ARVINTE (1927–2011)

Născut la 26 decembrie 1927, Vasile Arvinte a încetat din viață pe 11 decembrie 2011, la vârsta de 84 de ani. A fost unul dintre reprezentanții de seamă ai științei filologice la Iași, ca membru al „școlii lingvistice ieșene”, întemeiată la sfârșitul secolului al XIX-lea de Alexandru Philippide și ilustrată succesiv de personalități proeminente ale științei filologice românești precum Iorgu Iordan, G. Pascu, D. Găzdaru, Gr. Scorpan, H. Mihăescu, G. Ivănescu, G. Istrate, N.A. Ursu, Ștefan Giosu, Al. Andriescu, L. Leonte sau, din generațiile mai recente, Ion A. Florea, Ion Nuță, Mircea Ciubotaru, St. Dumitrăcel, D. Irimia, Dragoș Moldovanu, Adrian Turculeț sau Constantin Frâncu. Ca profesor la Facultatea de Litere a Universității ieșene și ca cercetător științific la Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași, prin exemplul propriu și prin îndrumarea celor mai tineri, Vasile Arvinte a jucat un rol de seamă în menținerea unui nivel superior al cercetării filologice în această parte de țară.

Descendent al unei familii de țărani români din comuna Voinești din apropierea Iașilor, Vasile Arvinte a absolvit Seminarul Teologic „Veniamin” din Iași, continuându-și apoi studiile (română și germană) la Facultatea de Litere din Iași, pe care a absolvit-o în anul 1950. Devenit imediat după aceea asistent universitar, a urmat, ca membru al Catedrei de limba română a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, cursul normal al unei cariere universitare, fiind pe rând asistent (1950), lector (1955), conferențiar (1964) și profesor universitar (1969). Teza de doctorat și-a susținut-o în anul 1962 la Universitatea „Humboldt” din Berlin, cu o lucrare despre contactele lingvistice româno-germane, studiate pe baza *Atlasului lingvistic român*. Lucrarea de doctorat a intrat în circuitul științific internațional cu titlul *Die deutschen Entlehnungen in den rumänischen Mundarten (nach den Angaben des Rumänischen Sprachatlases)*, Berlin, 1971, alături de alt volum, publicat ulterior, studiul monografic *Die Rumänen. Ursprung, Volks- und Landesnamen*, Tübingen, 1980. Vasile Arvinte a fost, în diferite perioade, șef de catedră, prodecan, decan și prorector al Universității din Iași. Paralel, a desfășurat o remarcabilă activitate didactică și științifică în Germania și Franța, ca lector de limba română la Universitatea „Humboldt” din Berlinul de est (între anii 1958 și 1962) și la Universitatea din Dijon (în 1964 și 1965). Întors în țară, a revenit frecvent în Germania, pentru perioade mai lungi, în special în 1965–1967 și 1972–1974, ca profesor invitat la universitățile din Bonn, Köln și Freiburg im Breisgau. În această perioadă s-au format și consolidat relațiile speciale ale lui Vasile Arvinte cu Paul Miron (1926–2008), profesor de filologie românească la Universitatea din Freiburg im Breisgau. Prietenia dintre ei le-a permis celor doi filologi să impună oficialităților acceptarea unui acord de colaborare între universitățile din Iași și Freiburg, primul document de acest tip din epoca comunistă. Vasile Arvinte și Paul Miron au știut să utilizeze cu maximă eficacitate acest cadru oficial, inițiind o seamă de proiecte științifice colective, de mare relevanță și importanță, dintre care sunt de menționat o nouă ediție, revăzută și actualizată, a cunoscutului dicționar al lui H. Tiktin *Rumänisch-deutsches Wörterbuch* (Wiesbaden, 1985–1989) și seria

Monumenta linguae Dacoromanorum – Biblia 1688 (cinci volume: *Genesis, Exodus, Leviticus, Numerii, Deuteronomium*, Iași, 1988–1997).

Domeniile filologice în care Vasile Arvinte s-a specializat și a adus contribuții remarcabile sunt istoria limbii române, dialectologie românească și europeană, lexicologie și lexicografie, etimologie și onomastică. S-a considerat întotdeauna, în ceea ce privește baza teoretică a gândirii sale lingvistice și metodologia de lucru, elev și urmaș al lui A. Philippide și al lui G. Ivănescu, dedicându-și aproape exclusiv forțele creatoare cercetării de tip diacronic a limbii române.

Lucrarea sa de debut s-a intitulat *Terminologia exploatării lemnului și a plutăritului* (Iași, 1957), o monografie temeinică, bazată pe cercetări de teren. Ca profesor la Facultatea de Litere a Universității din Iași, Vasile Arvinte a ilustrat, de-a lungul întregii sale cariere, problematica dificilă a istoriei limbii române, reușind să facă atractivă o materie complicată și aridă pentru majoritatea studenților. Numeroasele sale studii și articole, precum și cursurile universitare cu această tematică, au fost publicate într-un volum masiv intitulat *Studii de istorie a limbii române* (Iași, 2006). Profesor de vocație, Vasile Arvinte s-a considerat deopotrivă și un cercetător profesionist, implicarea sa în inițierea și derularea unor importante proiecte ale Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide” fiind constantă. În această calitate (uneori în calitate oficială ca decan-director al Institutului), Vasile Arvinte a fost unul dintre autorii *Noului Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina*. Ca dialectolog, în calitate de membru al unui comitet național român, Vasile Arvinte a colaborat de asemenea la realizarea *Atlas Linguarum Europae* (ALE) și *Atlas Linguistique Roman* (ALiR). Institutul „Philippide” îi mai este dator lui Vasile Arvinte și pentru faptul că publicația noastră, „Anuar de lingvistică și istorie literară” s-a impus, sub conducerea sa, ca una dintre cele mai prestigioase publicații de profil din țară.

Monografia sa *Român, românesc, România* din 1983 (ed. a II-a, 2004, ed. a III-a, 2008) constituie un model de simț critic, erudiție și argumentație impecabilă. Numeroasele sale contribuții la elucidarea unor etimologii obscure au fost publicate în volumul *Raporturi lingvistice româno-germane. Contribuții etimologice* (2002). Atât în prelegerile sale, cât și în discuțiile private cu colaboratorii, Vasile Arvinte făcea dese referiri la limba și stilul specifice ale marilor scriitori români, dovedind astfel o îndelungă frecvență a textelor acestora. În ultimii ani ai vieții a reușit să ofere trei admirabile studii de sinteză asupra limbii a trei mari scriitori clasici, volumele intitulate *Normele limbii literare în opera lui Ion Creangă* (2002), *Normele limbii literare în opera lui I.L. Caragiale* (2007) și *Normele limbii literare în opera lui Mihai Eminescu* (2008). Ca editor de texte românești vechi, Vasile Arvinte s-a remarcat, pe lângă aportul decisiv la seria *Monumenta linguae Dacoromanorum*, menționată mai sus, prin colaborarea la stabilirea textului și redactarea studiilor lingvistice la o nouă ediție a *Paliei de la Orăștie* (Iași, 2005–2007).

*

Ca îndrumător de doctorat și mentor al tinerilor cercetători, Vasile Arvinte lasă amintirea unei persoane optimiste, calme, reconfortante și colocviale, foarte îndepărtată de imaginea sumbră a unui „pater oppressivus”. Nu ținea neapărat să îți impună o idee personală sau să te determine să alegi o metodă de lucru pe care o agreea. Se bucura însă în mod evident când vreunul dintre învățăcei arăta o aplecare specială spre tipurile de probleme care îi erau lui familiare (fonetică sau morfologie istorică, etimologie, dialectologie, onomastică), dar accepta cu seninătate să îndrume și teze mai îndepărtate de preocupările sale stricte. În ambele cazuri, acorda doctorandului libertate deplină în privința tuturor deciziilor. Vorbea cu admirație despre profesorii săi, în special despre G. Ivănescu, ca și despre A. Philippide, creatorul școlii lingvistice ieșene, de la ale căror teze pornea întotdeauna în propriile investigații. În ciuda unor aparențe, nu și-a trădat niciodată originea țărănească, rămânând în fond un om modest. Perfect conștient de propria valoare intrinsecă, era lipsit de „pretenții de mărire”. A fost un om harnic, metodic și riguros. În biroul lui de lucru de acasă, unde își stabilise pentru totdeauna „cartierul general”, domnea o ordine desăvârșită, în fișe, dosare, cărți și extrase.

Sunt sigur că cei aproximativ treizeci de doctoranzi pe care i-a îndrumat, unii dintre ei aflați deja în pragul vârstei senectuții, alții încă foarte tineri, îi vor păstra profesorului Vasile Arvinte o amintire pioasă.

Eugen Munteanu

ACTIVITATEA DEPARTAMENTELOR INSTITUTULUI „ALEXANDRU PHILIPPIDE” ÎN ANUL 2011

Cercetătorii Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide” au continuat activitatea la temele din planul de cercetare fundamentală al Academiei Române, precum și privind o serie de proiecte mai noi de cercetare, naționale sau internaționale. Rezultatele acestei activități s-au concretizat, pe de o parte, în publicarea de volume colective și de autor sau de studii, articole, note și recenzii și, pe de altă parte, în participarea la manifestări științifice din țară sau din străinătate. De asemenea, în cursul acestui an, mai mulți cercetători ai Institutului s-au ocupat de organizarea unor simpozioane, colocvii și mese rotunde în domeniile de profil și de stabilirea de contacte cu lumea academică în plan național și internațional. Această activitate, precum și cea a Asociației Culturale „A. Philippide”, este prezentată în mod constant în „Buletinul Institutului de Filologie Română «A. Philippide»”, cu apariții trimestriale, și pe site-ul www.philippide.ro.

Iată câteva dintre rezultatele activității din departamentele secțiilor de lingvistică și literatură, etnografie și folclor:

1. În anul 2011, secțiile de lingvistică, respectiv de istorie literară, etnografie și folclor ale Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide” au fost angajate în continuarea proiectelor academice cu caracter fundamental și prioritar, de importanță națională, demarate anterior. Această activitate s-a materializat în redactarea lucrărilor și publicarea (parțială) a rezultatelor activității desfășurate în perioada la care ne referim; de asemenea, cercetătorii Institutului au valorificat rezultatele cercetărilor lor în articole, studii și volume colective sau de autor, precum și în susținerea de comunicări la manifestări științifice naționale și internaționale.

1.1. La departamentul de lexicologie–lexicografie (șef de departament, Gabriela Haja) s-a continuat activitatea de documentare din cadrul proiectului prioritar *Dicționarul limbii române (DLR). Serie nouă, Litera C*, prin fișarea textelor manuscrise sau tipărite cu alfabet chirilic, a textelor tipărite cu alfabet de tranziție și a volumelor din literatura contemporană care nu au putut fi scanate în cadrul proiectului eDTLR – *Dicționarul tezaur al limbii române în format electronic*; fișele rezultate au fost introduse într-o bază de date, structurată după criteriile lexicografice, utilizabilă în redactarea în format electronic (xml) a viitoarelor volume ale DLR. A fost realizată o primă variantă a unui program de fișare în format xml, în colaborare cu Facultatea